

(ग) प्रचलित कानून बमोजिम बीमक विरुद्ध अदालतले दामासाहीको कारवाही प्रारम्भ गरेमा,

(घ) खारेजीको लागि बीमकको निवेदन परेकोमा खारेजीको प्रक्रिया पूरा भएमा।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) वा (घ) को अवस्थामा बाहेक कुनै बीमकको इजाजतपत्र खारेज गर्नुअघि प्राधिकरणले सम्बन्धित बीमकलाई तोकिए बमोजिम उचित समय दिई स्पष्टीकरण पेश गर्ने मनासिब मौका दिनु पर्नेछ।

(३) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) को खण्ड (क) वा (ख) मा उल्लिखित अवस्था उत्पन्न भई सम्बन्धित बीमकले त्यस्तो अवस्था सुधार गर्ने र कमी कमजोरी नदोहोर्न्याउने कबुलियत गरेमा प्राधिकरणले त्यस्तो बीमकलाई एक पटकको लागि आफ्नो अवस्था सुधार गर्न वा कमी कमजोरी सच्याउन मनासिब समय प्रदान गर्न सक्नेछ।

(४) यस दफा बमोजिम कुनै बीमकको इजाजतपत्र खारेज भएमा त्यसरी खारेज हुनुभन्दा अगाडि बीमकले लिएको दायित्वको फर्स्यौट तोकिए बमोजिम गर्नु पर्नेछ।

(५) यस दफा बमोजिम इजाजतपत्र खारेज भएकोमा प्राधिकरणले सम्बन्धित बीमा कम्पनीको नाम सर्वसाधारणको जानकारीको लागि कम्तीमा दुईवटा राष्ट्रिय स्तरको दैनिक पत्रिका र प्राधिकरणको वेबसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

१३८. जरिबाना गर्न सक्ने: (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत जारी भएको नियम, विनियम वा निर्देशन बमोजिम तयार गर्नु पर्ने विवरण वा प्रतिवेदन वा कागजात तयार नगर्ने, दिनु पर्ने जानकारी नदिने वा पेश गर्नुपर्ने कागजात तथा विवरण तोकिएको समयभित्र पेश नगर्ने वा नियमन, निरीक्षण वा अनुगमन गर्दा प्राधिकरण वा सो कार्यका लागि

प्राधिकरणबाट खटिएको कुनै अधिकारीले माग गरेको कागजपत्र, विवरण, तथ्याङ्क वा अभिलेख तोकेको अवधिभित्र उपलब्ध नगराउने बीमक, बीमा मध्यस्थकर्ता वा अन्य बीमा सेवा प्रदायकलाई प्राधिकरणले यस ऐनमा उल्लिखित अन्य सजायको अतिरिक्त देहाय बमोजिम जरिवाना गर्न सक्नेछः-

(क) बीमकको हकमा म्याद नाघेको एक हप्तासम्म दैनिक पच्चीस हजार रूपैयाँ तथा बीमा मध्यस्थकर्ता तथा अन्य बीमा सेवा प्रदायकको हकमा दैनिक दुई हजार रूपैयाँ,

(ख) बीमकको हकमा म्याद नाघेको दुई हप्तासम्म दैनिक पचास हजार रूपैयाँ तथा बीमा मध्यस्थकर्ता तथा अन्य बीमा सेवा प्रदायकको हकमा दैनिक पाँच हजार रूपैयाँ,

(ग) खण्ड (ख) को अवधि नाघेपछि बीमकको हकमा जहिले सुकै भएपनि दैनिक एकलाख रूपैयाँ र बीमा मध्यस्थकर्ता तथा अन्य बीमा सेवा प्रदायकको हकमा दैनिक दश हजार रूपैयाँ।

(२) बीमकले तोकिएको समयमा क्षति मूल्याङ्कन नगराएमा बीमकलाई प्राधिकरणले देहाय बमोजिमको जरिवाना गर्न सक्नेछः-

(क) म्याद नाघेको एक हप्तासम्मको लागि दैनिक पाँच हजार रूपैयाँ,

(ख) म्याद नाघेको दुई हप्तासम्मको लागि दैनिक दश हजार रूपैयाँ।

(ग) खण्ड (ख) को अवधि नाघेपछि जहिले सुकै भएपनि दैनिक पच्चीस हजार रूपैयाँ,

(३) बीमकले तोकिएको अवधिभित्र दाबी बापतको दायित्व निर्धारण नगरेमा वा मर्का पर्ने गरी दायित्व निर्धारण गरेमा, तोकिएको समयभित्र दायित्व फर्स्यौट नगरेमा विषयको प्रकृति तथा गम्भीरता हेरी प्राधिकरणले दुई लाख रूपैयाँ देखि बीस लाख रूपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(४) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम, विनियम वा निर्देशन वा आदेश विपरीत बीमकले कुनै कार्य गरेमा वा प्राधिकरणले जारी गरेको निर्देशन वा आदेश पालना नगरेमा वा यस ऐन बमोजिमको रित नपुन्याई बीमा व्यवसाय गरेमा वा झुट्टा विवरण तयार गरेमा प्राधिकरणले देहाय बमोजिमको जरिवाना गर्न सक्नेछ:-

- (क) पहिलो पटकको लागि दुई लाख रूपैयाँ,
- (ख) दोस्रो पटकको लागि पच्चीस लाख रूपैयाँ,
- (ग) तेस्रो पटक वा सोभन्दा बढीको लागि पटकै पिच्छे पचास लाख रूपैयाँ।

(५) बीमकले परिपालन सम्बन्धी प्रतिवेदन पेश नगरेमा प्राधिकरणले एक लाख रूपैयाँदेखि तीन लाख रूपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

(६) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम, विनियम वा निर्देशिका विपरीत बीमा मध्यस्थकर्ताले कुनै कार्य गरेमा वा यस ऐन बमोजिमको रित नपुन्याई बीमा सम्बन्धी कार्य गरेमा वा झुट्टा विवरण तयार गरेमा प्राधिकरणले देहाय बमोजिमको जरिवाना गर्न सक्नेछ:-

- (क) पहिलो पटकको लागि पाँच हजार रूपैयाँ,
- (ख) दोस्रो पटकको लागि पच्चीस हजार रूपैयाँ,
- (ग) तेस्रो पटक वा सोभन्दा बढीको लागि पटकै पिच्छे पचास हजार रूपैयाँ।

(७) बीमकले दफा ८७ बमोजिम लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने म्यादभित्र लेखापरीक्षण नगराएमा प्राधिकरणले त्यस्तो बीमकलाई देहाय बमोजिमको जरिवाना गर्न सक्नेछः-

- (क) पहिलो एक हप्तासम्मको लागि पचास हजार रूपैयाँ,
- (ख) एक हप्तादेखि बढी एक महिनासम्मको लागि एक लाख रूपैयाँ,
- (ग) एक महिनादेखि बढी तीन महिनासम्मको लागि पाँच लाख रूपैयाँ,
- (घ) तीन महिनादेखि बढी जतिसुकै अवधिसम्मको लागि दश लाख रूपैयाँ।

(८) दफा १२८ को उपदफा (२) वा दफा १२९ को उपदफा (३) बमोजिम बीमक, सञ्चालक, पदाधिकारी, कर्मचारी वा बीमा मध्यस्थकर्ता वा अन्य बीमा सेवा प्रदायकलाई प्रतिउत्तर पेश गर्न भनिएकोमा प्रतिउत्तर म्यादभित्र पेश नगरेमा प्राधिकरणले देहाय बमोजिमको जरिवाना गर्न सक्नेछः-

- (क) बीमकलाई एक लाख रूपैयाँ,
- (ख) बीमकको सञ्चालक, पदाधिकारी, कर्मचारी, बीमा मध्यस्थकर्ता वा अन्य बीमा सेवा प्रदायकलाई पाँच हजार रूपैयाँ।

(९) बीमा सर्भेयरले तोकिएको समयभन्दा ढिलो गरी क्षति मूल्याङ्कनको प्रतिवेदन बुझाएमा त्यसरी ढिला बुझाए बापत प्राधिकरणले त्यस्तो सर्भेयरलाई देहाय बमोजिमको जरिवाना गर्न सक्नेछः-

- (क) अवधि समाप्त भएको एक हप्तासम्मको लागि दुई हजार रूपैयाँ,

(ख) अवधि समाप्त भएको दुई हप्तासम्मको लागि पाँच हजार रूपैयाँ,

(ग) अवधि समाप्त भएको एक महिनासम्मको लागि दश हजार रूपैयाँ,

(घ) अवधि समाप्त भएको एक महिनापछि जतिसुकै अवधिसम्म पच्चीस हजार रूपैयाँ।

(१०) कसैको उजूरी परी अनुसन्धान वा जाँचबुझ गर्दा वा प्राधिकरणबाट भएको नियमन, निरीक्षण वा अनुगमनको क्रममा कुनै बीमा सर्भेयरले क्षतिको गलत मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन पेश गरेको देखिएमा प्राधिकरणले पहिलो पटक भए सचेत गराउन वा पचास हजार रूपैयाँ जरिवाना गर्न वा दुवै सजाय गर्न र सोही कार्य पुनः दोहोर्‍याएमा निजको इजाजतपत्र खारेज गरी एक लाख रूपैयाँ जरिवाना गरी बीमितलाई पुग्न गएको क्षति बराबरको रकम निजबाट असुल उपर गरी बीमितलाई भराई दिन सक्नेछ।

(११) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कसैले यस दफा बमोजिम जरिवाना हुने कार्य गरी कमाएको सम्पत्ति आफू, आफ्नो एकाघरको परिवार, नातेदार वा अन्य कुनै व्यक्तिको नाममा राखेको वा लुकाएको पाइएमा सो र सोबाट बढे बढाएको सम्पत्ति समेत जफत गर्नको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाइनेछ र सोही बमोजिम गर्नु उक्त निकायको कर्तव्य हुनेछ।

(१२) यस दफा बमोजिम प्राधिकरणले गरेको सजाय उपर चित्त नबुझ्ने पक्षले सजाय पाएको पैंतीस दिनभित्र सम्बन्धित उच्च अदालत समक्ष पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।

१३९. कारबाहीको कार्यविधि: (१) प्राधिकरणले दफा १३४ बमोजिम नियमनको कारबाही वा दफा १३८ बमोजिम जरिवाना गर्नु अघि सम्बन्धित बीमक, बीमा मध्यस्थकर्ता वा अन्य बीमा सेवा प्रदायक